

[הערה 270]

[הערה 271]

אמר בדוחן כן. אבל גם זה [אינו ד]הרי על כל פנים הרי אנו רואים בזה שינוי רב מבאורו לדוחן, ודבר זה הוא נקל בידינו לבחון אם הרייז בחסרונו שונה הקלוף משאינו קלוף, וההירז שניהם שווים בחסרונותיהם, והיא בחינה אמיתית בכל אופן שהוא אם גם משתנים לפי הזמן והאקלים.

[הערה 272]

ולדברינו אלה שהוא לגמרי מין אחר נדחתה גם ראית ידידי הר"ד ד"צ הלוי [הורוויץ] נ"י שזכרתי למעלה בס"ד מדברי רש"י בפסחים שכתב עגול ודומה לדוחן, שלפי הנראה מדברי רש"י בבבא מציעא שהוא דומה לאורז משמע שגם בתמונתו הוא כאורז, דאל"כ במה הוא דומה לו, והרי בטעמו וציבעו הוא שונה הרבה, וצריך עיון.

ריא. 'זה קלי ואנוהו' וכבוד שבת

ביום י' ערב ש"ק תרומה העיר אותי הרב ר' נפתלי הערץ זאלמאנעס נ"י מפה קהילתנו במה שראה אותי לובש טלית של חול שאינה מהודרת, ובשבת טלית מהודרת, שלכאורה מאחר שדרשו חז"ל [שבת קלג, ב] זה אלי ואנוהו בטלית נאה, א"כ עדיף מכבוד שבת, ואף דשינוי בגדים למדו חז"ל מקרא דוכבדתו כבשבת [ק"ג, א], ועיין שם [קיד, א], מ"מ יש לומר דזהו רק בבגד שהוא לובשו כל היום, אבל בטלית שהוא לובשו רק לתפילה יש לומר דעדיף טפי לכל ימות החול מלשבת לבד, ויפה אמר.

והרב ר' זעליג אסטרינסקי נ"י מפה פקפק לומר שאין הכוונה על הטלית רק על הציצית [כלשון הגמרא] שהיא עיקר המצוה. והראתיו בדברי רש"י בבבא קמא [ט, ב ד"ה בהידור]²⁷¹ שהעתיק תירווייהו בטלית נאה וביציצית נאה, ומיהו בשום מקום לא נזכר תירווייהו. אבל הרי רש"י ז"ל כן כתב.

ומה שגימגם דטלית אינה רק הכשר ולא גוף המצוה, דאל"כ נאמר שצריך גם בית נאה בשביל המזוזה, דמה בין בית לטלית שניהם אינם רק הכשר למצוה שלהם. השבתיו, הן אמת הדברים כנים ששוים הם, אבל מ"מ ניכר הטלית למצוותו יותר

271. עיין תשובות ארץ צבי ח"א סימן א' ובדבר אברהם ח"ב סימן כ"ה אות ג'.

מהבית שהוא לדירתו, ומכל שכן עתה שאנו לובשים גם הטלית קטן רק לשם מצות ציצית,²⁷² ולא שמטילין ציצית בבגד שלובשים אותו גם בלעדי המצוה [שפיר יש חילוק]. [ועוד ד] אין המזוזה ניכרת על הבית כמו הציצית שניכרת על הטלית.

שוב נתיישבתי במה שכתב רש"י בטלית נאה בציצית נאה, שלכאורה נראה שהוא טעות המעתיקים, דהו"ל למימר בציציות נאות, ולמה נקט לשון יחיד, אלא ודאי דהוא טעות סופר, ואולי היה כתוב בספרים אחדים בטלית נאה ובאחרים בציצית נאה, והיינו ג"כ בטלית, והדפיס זרין אחד שתי הגירסאות בטעות.

אחר זמן רב מצאתי בליקוטים שלי (אשר לפי השערתי הוא בשנת תרמ"ה), רשמתי לעצמי בס"ד כן: 'מספקא לי ב[יש לו] טלית ישנה וקרועה, ויש לו חדשה, האם יחליפנה בשבת להטובה משום כבוד שבת, דיש לומר דמשום מצות זה אלי ואנוהו אף בחול ילבש המהודרת, ואין אומרים לאדם חטא בחול כדי לזכות בשבת', עד כאן דברי בקיצור בעזה"י.

ריב. עירובי חצרות כפת הבאה בכיסנין

ביום ב' תשא היה אצלי הרב ר' משה הלוי נ"י מקאמניץ דליטא (הסמוכה לבריסק) [רב בגאטש] וסיפר לי שרב אחד אב"ד קהילת פשאצנע אמר לו שמצא גמרא ערוכה שאין לעשות עירובי חצרות כפת הבאה בכיסנין, דצריך דווקא פת, אך שכח אז אנה הוא. וכשסיפר [זאת לי] ישב אצלי הרב ר' אליקים געציל הורוויץ הלוי [אב"ד קהילת ראדווילישאק] נ"י ואמר לנו שהוא כתב בחידושו לברכות [לט, ב] במה שאמרו שם רב אמי ורב אסי כי הוה מיקלע להו ריפתא דעירובא הוה מברכין עלוהי המוציא לחם מן הארץ, אמרי כיון דאיתעביד בה מצוה חדא ליתעביד בה מצוה אחרית.

ותמוה למה דקדק לומר שבירכו המוציא, אלא [על כרחך] שהיה פת הבאה בכיסנין, ואף שאינו כפת גמור, אבל כיון שקבע עליו סעודתו הרי הוא כפת, וזה שאמרו שבירכו עליו המוציא, ויפה אמר בהשקפה ראשונה.

272. במשמרת חיים ביאר דטלית נהיה חפצא דמצוה.